

Daňová podpora rodin s dětmi v Česku: Významný nástroj, který se nedá plně využít

Praha, 12. 5. 2016 Česká republika patří ke státům s nejštedřejším systémem daňové podpory rodin s malými dětmi. Jeden příklad za všechny: od 1. května se opět zvýšilo daňové zvýhodnění na 2. a 3. dítě. Diskuse o zavedení dalších nástrojů - nejen v podobě daňových úlev, ale i podpory v rámci důchodového pojištění či sociálních dávek – přitom zdaleka nekončí. Jak efektivní vlastně všechny tyto nástroje jsou? A dosáhnou na ně všechny české rodiny s malými dětmi?

Další z letošních studií think tanku IDEA při CERGE-EI podrobně analyzuje finanční nástroje, jakými stát podporuje české domácnosti s nezaopatřenými dětmi, zejména pak nástroje zdanění práce. Jejím cílem je přesně analyzovat přínos jednotlivých nástrojů, konkrétně vyčíslit jejich dopad a tím podpořit návrh takových změn, které vedou k nejefektivnější podpoře rodin s dětmi.

„Český systém daňové podpory rodin s dětmi je v mezinárodním srovnání velmi štedrý. Jeho nástroje jsou pro rodiny s dětmi nemalým zdrojem příjmu,“ říká autor studie Jiří Šatava, výzkumník think tanku IDEA při CERGE-EI. *„Ale má i podstatné nedostatky: u domácností s nezaopatřenými dětmi zvýhodnění plně využije přibližně polovina domácností, u rodin s nejmladším dítětem do 3 let dokonce jen jedna třetina. Navíc by systém měl být nastaven tak, aby více podporoval ženy k návratu k výdělečné činnosti,“* komentuje situaci Jiří Šatava.

Tři základní typy podpory

Stručně řečeno, finanční pobídka rodin s dětmi se děje skrze tři základní typy podpory: **daňové, pojistné a dávkové.**

Rozdíly v **daňovém** zatížení tvoří především tři formy zvýhodnění: 1) *zvýhodnění za nezaopatřené dítě*, což je u daně z příjmu hlavní plošný nástroj podpory domácností s nezaopatřenými dětmi, 2) *sleva za umístění dítěte* -- pokud dítě navštěvuje mateřskou školu nebo zařízení předškolní péče, a konečně 3) *sleva na nepracující manželku*, která rovněž znamená významnou daňovou úlevu.

Co se týče **pojistných a dávkových** podpor, tvoří je například *zbavení povinnosti osoby na mateřské/rodičovské dovolené platit zdravotní a sociální pojištění,*

peněžítá pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, příspěvek na dítě, porodné a další dávky.

Jen jedna třetina aneb Zlepšit pomoc neznamená plošně zvyšovat daňové slevy

Ačkoliv je český systém finanční podpory rodin s dětmi složen z různých nástrojů, hlavní úspora těchto rodin pochází především z *daňových úspor*, konkrétně z daňových slev a zvýhodnění. **Ty však až dvě třetiny domácností s nejmladším dítětem do 3 let nejsou s to využít plně.** Podíl domácností, které je plně využijí, roste u všech typů domácností spolu s příjmem. Jinými slovy: příjem až dvou třetin domácností s malými dětmi do tří let je natolik nízký, že všechny daňové odečty prostě nevyčerpají a nepřetaví ve zvýšení čistého příjmu. **Tato opatření tedy pro velkou část domácností nefungují jako nástroj na podporu rodin s dětmi, ač se za ně vydávají.**

Nárůst daňového zvýhodnění na 2., 3. a další dítě, platný od letošního 1. května, není posledním připravovaným zvýhodněním: například v oblasti důchodového pojištění se připravuje diferenciací sazeb pojistného podle počtu nezaopatřených dětí, v oblasti sociálních dávek se rovněž diskutuje o navýšení. **Aby diskutované nástroje lépe fungovaly jako podpora rodin s dětmi, nemělo by jít pouze o prosté zvyšování úlev a dávek nebo snižování pojistného.** „*Systém by například také měl podporovat zejména matky k dřívějšímu návratu k výdělečné činnosti. To sníží riziko jejich nezaměstnanosti v budoucnu, přispěje ke zvýšení jejich příjmů a tím i životní úrovně celé jejich rodiny,*“ uzavírá Šatava.

Studie s názvem „*Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému*“ k nahlédnutí [zde](#).

Kontakt:

Jiří Šatava

Výzkumník IDEA při CERGE-EI
telefon: (+420) +724 168 794
jiri.satava@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš

PR Manažer CERGE-EI
telefon: (+420) 776 186 529
ondrej.lukas@cerge-ei.cz

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při akademickém pracovišti CERGE-EI je nezávislý think tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na: <http://idea.cerge-ei.cz/>